

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o bonie senioralnym (zwany dalej „projektem ustawy”) określa warunki bonu senioralnego, zasady jego przyznawania i realizacji. Bon senioralny to świadczenie w postaci usług wsparcia dla rodzin aktywnych zawodowo w opiece nad seniorami.

Bon senioralny jest odpowiedzią polityki publicznej na wyzwania związane z godzeniem przez rodzinę obowiązków wynikających z pracy z zapewnieniem wsparcia odpowiadającego potrzebom seniorów. Konieczność opieki nad bliskimi seniorami niejednokrotnie wiąże się z ograniczeniem aktywności zawodowej (w tym w szczególności przez kobiety) lub ponoszeniem znaczących kosztów zapewnienia tej opieki na rynku prywatnym.

Ponadto, niska podaż osób świadczących usługi w zakresie opieki nad osobami starszymi powoduje, że dostęp do tego typu usług jest znacząco ograniczony.

W polskim systemie prawnym ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.) zawiera szereg rozwiązań skierowanych m.in. do osób i rodzin, w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Zgodnie z ww. ustawą osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia.

Ponadto od początku 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.), która wprowadziła nowe rozwiązania w systemie świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. Bon senioralny ma pozwolić, aby Polacy nie stawali przed dramatycznym dylematem życiowym i wyborem pomiędzy opieką nad seniorem czy kontynuacją pracy zawodowej. Konieczność łączenia pracy zawodowej i opieki nad seniorem, niejednokrotnie zmusza osoby do rezygnacji z pracy.

Celem projektu ustawy jest stworzenie ogólnopaństwowego narzędzia, dzięki któremu rodzina aktywna zawodowo otrzyma wsparcie w opiece nad osobą, która ukończyła 75. rok życia, ma niezaspokojone potrzeby w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, posiada małżonka lub co najmniej jednego zstępnego oraz jej średni miesięczny dochód w ostatnich trzech miesiącach nie przekracza kwoty 3410 złotych (zwana dalej: „seniorem”).

Rodzi ona impuls do rozwoju sektora usług opiekuńczych w zakresie opieki nad osobami starszymi. Jednocześnie przyczyni się do zwiększenia dobrostanu seniorów.

Projektowane rozwiązanie jest analogiczne do tych już obecnie funkcjonujących w zakresie wsparcia pracujących rodziców małych dzieci, w dostępie do żłobków. Umożliwienie dostępu do usług wsparcia w ramach bonu senioralnego dla osób w wieku 75 lat lub więcej, pozwoli ich pracującym małżonkom lub zstępny na łatwiejsze godzenie życia zawodowego z prywatnym, a w wielu przypadkach umożliwienie kontynuowania czy podjęcia pracy. W ten sposób realizowany będzie cel ustawy w postaci aktywizacji zawodowej członków rodzin seniorów wymagających opieki.

Prognozy demograficzne wskazują na dynamiczny wzrost liczby osób starszych w Polsce w najbliższych dziesięcioleciach, co stwarza nowe wyzwania dla polityki publicznej, w tym w obszarze zabezpieczenia społecznego. Bon senioralny jest odpowiedzią na niezagospodarowaną przestrzeń pomiędzy pomocą społeczną i świadczeniami realizowanymi w jej ramach, a systemem ochrony zdrowia, w tym w szczególności opieką długoterminową. Bon senioralny wpisuje się w realizację polityki senioralnej.

Projekt ustawy ma na celu:

- 1) wsparcie osób (małżonków oraz zstępnych) aktywnych zawodowo w zapewnieniu opieki nad osobami w wieku 75 lat lub więcej, względem których ciąży na nich obowiązek alimentacyjny;
- 2) rozszerzenie wachlarza usług społecznych. Usługi świadczone w ramach bonu będą miały charakter niemedyczny i ich celem będzie wsparcie osób starszych w czynnościach życia codziennego. Uzupełnią one obecnie dostępne wsparcie w zakresie opieki nad osobami starszymi w ramach systemu pomocy społecznej (usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze) oraz w ramach systemu ochrony zdrowia (pielęgniarska domowa opieka długoterminowa, świadczenia udzielane przez zespół długoterminowej opieki domowej dla osób wentylowanych mechanicznie);
- 3) zwiększenie liczby osób świadczących usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych, a przez to podaży tych usług i wzrost dobrostanu seniorów;
- 4) aktywizację społeczności lokalnych i wzrost aktywności zawodowej, w szczególności na obszarach wiejskich.

Zakłada się, że realizacja bonu senioralnego będzie odbywała się na poziomie gminy. Gmina jest jednostką będącą najbliżej swoich mieszkańców, która będzie najsprawniej

organizować system realizacji usług w ramach bonu senioralnego, który będzie dostosowany do potrzeb mieszkańców. Projekt ustawy zakłada możliwość realizacji usług przez gminę nie tylko samodzielnie, ale także przez przekazanie ich realizacji m.in. ośrodkowi pomocy społecznej czy centrum usług społecznych lub poprzez zlecenie ich realizacji m.in. podmiotom ekonomii społecznej.

Podmioty

Z usług wsparcia w ramach bonu senioralnego może korzystać osoba, która ukończyła 75. rok życia, ma niezaspokojone potrzeby w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, posiada małżonka lub co najmniej jednego zstępnego oraz której średni miesięczny dochód w ostatnich trzech miesiącach nie przekracza kwoty 3410 złotych.

Kryterium dochodowe, o którym mowa powyżej, podlega corocznie weryfikacji przez organ, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705, z późn. zm.), zwany dalej „organem do spraw polityki senioralnej”, wskaźnikiem waloryzacji, o którym mowa w art. 89 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.). Zweryfikowane kryteria dochodowe zostaną ogłoszone przez organ do spraw polityki senioralnej w drodze obwieszczenia, w terminie do końca lutego.

Projektodawca zdecydował się przyjąć jako graniczny 75. rok życia mając na uwadze, że wiek ten określany jest przez Światową Organizację Zdrowia jako wiek starczy (tzw. późna starość). Osoby w tym wieku często wymagają opieki i pielęgnowania przez osoby drugie.

Stąd projektodawca uznał za uzasadnione kierowanie wsparcia do osób, które są w tej grupie wiekowej.

Jednocześnie z uwagi na konieczność przygotowania gmin do realizacji zadań wynikających z ustawy na najwyższym możliwym poziomie oraz zbudowania odpowiedniego zasobu kadrowego opiekunów, do końca 2028 r. warunkiem uzyskania bonu senioralnego przez seniora jest ukończenie przez niego 80. roku życia.

Bon senioralny nie przysługuje seniorowi, który korzysta:

- 1) ze świadczenia wspierającego określonego w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, lub

- 2) z usługi sąsiedzkiej określonej w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 3) ze specjalistycznej usługi opiekuńczej w ośrodkach wsparcia, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 4) z całodobowej opieki stacjonarnej świadczonej w domu pomocy społecznej, określonej w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 5) z całodobowej opieki stacjonarnej świadczonej w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, lub
- 6) z całodobowej opieki świadczonej osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w art. 67-69 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 7) z całodobowej opieki świadczonej przez inną instytucję, niż wskazane w pkt 4-6, lub
- 8) z instytucjonalnej opieki dziennej.

Jednocześnie należy podkreślić, że bon senioralny będzie przysługiwał pomimo wystąpienia sytuacji, o których mowa w pkt 3-8 pod warunkiem, że usługa lub opieka miała charakter doraźny i trwała nie dłużej niż 14 dni, np. w ramach usług wsparcia krótkoterminowego realizowanych w formie pobytu całodobowego w domu pomocy społecznej.

Bon senioralny na usługi wsparcia dla seniora otrzymuje jego małżonek lub zstępny, na którym zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, z późn. zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny.

Jest to instytucja prawna, która ma pozwolić zapewnić środki utrzymania członkom rodziny, którzy nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb.

Dlatego projektodawca chce wesprzeć małżonków oraz zstępnych będących aktywnymi uczestnikami rynku pracy w opiece nad seniorami, którzy ze względu na swój wiek mogą wymagać pomocy drugiej osoby. Konieczność łączenia pracy zawodowej i opieki nad seniorem, niejednokrotnie zmusza osoby do rezygnacji z pracy. Aby zapobiegać takiemu zjawisku, projektodawca przygotował rozwiązanie mające na celu wsparcie osób aktywnych zawodowo, które pozwoli na ich dalszą aktywność zawodową.

Bon senioralny na usługi wsparcia dla seniora otrzymuje jego małżonek lub zstępny, o którym mowa powyżej i który od co najmniej 3 miesięcy przed złożeniem wniosku:

- 1) pozostaje w zatrudnieniu na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą, lub
 - 2) prowadzi działalność gospodarczą, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.), lub
 - 3) świadczy usługi na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, z późn. zm.), stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zlecenia, lub
 - 4) osiąga dochód z działalności rolniczej z działów specjalnych produkcji rolnej lub jest pomocnikiem rolnika w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197, z późn. zm.), lub
 - 5) przebywa na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającym urlopie macierzyńskim, urlopie rodzicielskim lub urlopie ojcowskim
- zwany dalej „uprawnionym”.

Przez dochód uprawnionego rozumie się dochód, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323, z późn. zm.).

W przypadku kiedy uprawniony prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe to jego dochód przeciętnie w okresie 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku nie może być niższy niż 3500 złotych oraz wyższy niż 6700 złotych.

Z kolei gdy uprawniony prowadzi wieloosobowe gospodarstwo domowe, to jego dochód przeciętnie w okresie 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku, łącznie z dochodami pozostałych członków gospodarstwa domowego nie może przekraczać 10 000 złotych.

W przypadku dochodu z gospodarstwa rolnego jest on ustalany na podstawie oświadczenia uprawnionego o powierzchni gospodarstwa rolnego, jako iloczyn powierzchni gruntów w hektarach przeliczeniowych i kwoty dochodu z 1 hektara przeliczeniowego ogłaszanej lub ustalonej na podstawie art. 9 ust. 6-8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Kryteria dochodowe, o których mowa powyżej, podlegać będą corocznie weryfikacji przez organ do spraw polityki senioralnej wskaźnikiem obliczonym jako iloraz minimalnego

wynagrodzenia za pracę ustalonego dla roku, do którego stosuje się weryfikację, przez minimalne wynagrodzenie za pracę za rok poprzedni, w terminach, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773). Zweryfikowane kryteria dochodowe będą ogłaszane przez organ do spraw polityki senioralnej w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

W projekcie ustawy dookreślono, że uprawnionym jest także osoba, która podjęła zatrudnienie lub rozpoczęła świadczenie usług lub prowadzenie działalności, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego, i do dnia złożenia wniosku nie osiągnęła jeszcze dochodu z tego tytułu albo osiąga dochód w okresie krótszym niż 3 miesiące (art. 5 ust. 5 projektu ustawy).

Seniorem lub uprawnionym może być obywatel polski lub cudzoziemiec, tj. m.in. obywatel Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego albo Konfederacji Szwajcarskiej lub jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym.

Bon senioralny przysługuje jeżeli senior i uprawniony mają miejsce pobytu lub zamieszkują terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w którym senior korzysta z bonu senioralnego.

Bon senioralny

Wartość bonu senioralnego przekłada się na wymiar usług wsparcia realizowanych na rzecz seniora. Maksymalna wartość bonu senioralnego wyniesie 2150 złotych miesięcznie, odpowiednio do przyznanej liczby godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego.

Wartość bonu senioralnego nie podlega wymianie na gotówkę, inne prawne środki płatnicze i inne środki wymiany oraz nie można jej przenieść na inną osobę. Ponadto, wartość bonu senioralnego, która nie została wykorzystana w danym miesiącu, nie jest dodawana do wartości bonu senioralnego w kolejnych miesiącach, chyba, że niewykorzystanie bonu senioralnego wynikało z działania siły wyższej – wówczas liczba niewykorzystanych godzin usług wsparcia przechodzi na kolejne miesiące realizacji bonu senioralnego na rzecz seniora.

Projektodawca przewidział możliwość podwyższenia wartości bonu senioralnego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, przy uwzględnieniu:

- 1) wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym;
- 2) wysokości minimalnej stawki godzinowej w roku następnym;
- 3) wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych w roku poprzedzającym oraz w pierwszym półroczu roku, w którym zostanie wydane rozporządzenie, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”;
- 4) informacji o wskaźniku cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz wskaźniku średniorocznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej prognozowanych na rok następny, przyjętych do opracowania projektu ustawy budżetowej;
- 5) wysokości przeciętnego wynagrodzenia w pierwszym i drugim kwartale roku, w którym zostanie wydane rozporządzenie, ogłoszonej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”;
- 6) informacji o ustalonych przez gminy w roku poprzedzającym stawkach za godzinę usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego.

Wartość bonu senioralnego będzie ustalana na podstawie oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora, której dokonuje się w skali punktowej. Można uzyskać maksymalnie 60 punktów, co oznacza najwyższy możliwy w skali poziom niezaspokojonych potrzeb. Organ do spraw polityki senioralnej może określić system lub wydać instrukcje dotyczące przyznawania punktów.

Ocena poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora odbywać się będzie z uwzględnieniem kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, dołączanego przez uprawnionego do wniosku o przyznanie bonu senioralnego. Kwestionariusz obejmuje pytania dotyczące samodzielności w zakresie podstawowych czynności życia codziennego oraz potrzeb w zakresie określonym w art. 15 projektu ustawy, a ponadto dodatkowe informacje dotyczące sytuacji życiowej, w tym mieszkaniowej seniora.

W przypadku przyznania bonu senioralnego, kwestionariusz udostępnia się niezwłocznie osobie świadczącej usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego na potrzeby weryfikacji zgodności treści kwestionariusza ze stanem faktycznym i w celu prawidłowego świadczenia usług. Osoba świadcząca usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego dokonuje weryfikacji

treści kwestionariusza podczas pierwszej wizyty u seniora. Następnie, niezwłocznie po weryfikacji, składa podmiotowi realizującemu bon senioralny oświadczenie o zgodności stanu faktycznego z treścią kwestionariusza, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Jeżeli stan faktyczny jest niezgodny z treścią kwestionariusza, osoba świadcząca usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego niezwłocznie poinformuje o tym podmiot realizujący bon senioralny, odstępując od złożenia oświadczenia, a ten niezwłocznie zawiadamia o tym właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta), wskazując zakres stwierdzonej niezgodności. W takiej sytuacji wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie wznawia postępowanie w sprawie przyznania bonu senioralnego.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) będzie mógł przeprowadzić weryfikację zgodności kwestionariusza ze stanem faktycznym w każdym czasie, w tym w toku postępowania w sprawie przyznania bonu senioralnego.

W przypadku zmiany poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora po przyznaniu bonu senioralnego, o czym senior, uprawniony lub osoba wykonująca usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego powinni niezwłocznie poinformować podmiot realizujący bon senioralny lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta), wójt (burmistrz, prezydent miasta) wszczyna postępowanie w sprawie zmiany albo uchylecia decyzji w sprawie przyznania bonu senioralnego i dokonuje niezwłocznie weryfikacji poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora.

Bon senioralny przyznaje się seniorowi, który otrzymał w ramach oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego od 11 do 60 punktów. Oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb życia codziennego seniora, dokonuje się na podstawie skali niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Minimalna liczba godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego wynosi 4, a maksymalna 50, a to ile wynosi zależy od liczby punktów otrzymanych w ramach oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego oraz wieku seniora, przy założeniu, że potrzeby rosną wraz z wiekiem. Obrazując powyższe przykładem, jeśli senior w wieku powyżej 85 lat otrzyma 24 punkty to przysługuje mu miesięcznie od 13 do 24 godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego.

Projektodawca przewidział, że usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego mogą być realizowane w tym samym czasie, wspólnie na rzecz seniorów zamieszkujących razem np. pomoc w robieniu zakupów i dostarczanie niezbędnych produktów czy też pomoc w kupnie leków. Wówczas świadczone godziny usług wsparcia w ramach bonu senioralnego uwzględnia się solidarnie w ramach godzin usług wsparcia przysługujących miesięcznie tym seniorom w ramach bonu senioralnego.

Świadczone w ramach bonu senioralnego usługi mają na celu wsparcie i pomoc seniorowi w codziennym funkcjonowaniu w swoim środowisku. Świadczone usługi nie są świadczeniami zdrowotnymi. Bon senioralny jest realizowany w miejscu zamieszkania seniora.

Projekt ustawy wskazuje, że usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego obejmują zaspokojenie podstawowych codziennych potrzeb życiowych seniora, w tym:

- 1) wsparcie korzystania ze świadczeń zdrowotnych, lub
- 2) podstawową opiekę higieniczno-pielęgniarską, lub
- 3) zapewnienie kontaktów z otoczeniem, w tym aktywizację intelektualną lub ruchową.

Zaznaczono, że jeżeli charakter usługi na to pozwala, może być ona świadczona przy użyciu środków komunikacji elektronicznej (np. pomoc w umówieniu wizyty lekarskiej).

W projekcie ustawy określono jakie usługi mogą być świadczone w ramach ww. obszarów (art. 15 ust. 3-6 projektu ustawy). Są one przyznawane w zależności od zidentyfikowanego poziomu niezaspokojonych potrzeb seniora w zakresie podstawowych czynności życia codziennego.

Projektodawca przewidział również delegację do wydania rozporządzenia przez Prezesa Rady Ministrów, który określi szczegółowy sposób realizacji usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, w tym standardy usług oraz sposób ich wykonania. Wydanie rozporządzenia pozwoli na zapewnienie jednolitości realizacji usług wsparcia oraz postępowania przez osoby je wykonujące.

Gmina będzie zobowiązana do prowadzenia elektronicznej ewidencji udzielonych godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego. W ewidencji tej osoby świadczące usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego będą odnotowywały udzielone przez siebie usługi wsparcia oraz ich rodzaj, niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia ich udzielenia.

Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb prowadzenia ewidencji oraz zakres umieszczanych w niej informacji, mając na względzie

potrzebę właściwego nadzoru nad udzielanymi usługami wsparcia w ramach bonu senioralnego oraz efektywne prowadzenie polityki senioralnej.

Mając na uwadze potrzebę monitorowania jakości usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, będą one podlegały ocenie przez seniorów. Każdy senior będzie miał możliwość złożenia oceny świadczonych na jego rzecz usług wsparcia w ramach bonu senioralnego. Zapewnienie takiej możliwości będzie obowiązkiem gminy, która w szczególności zwróci się o taką ocenę niezwłocznie po upływie roku od dnia wydania decyzji w sprawie przyznania bonu senioralnego lub od dnia ostatniej oceny. Uzyskana w ten sposób informacja zwrotna służyć będzie doskonaleniu systemu wsparcia.

Powyższe oceny gmina będzie uwzględniać przy realizacji bonu senioralnego oraz w sprawozdaniu gminy z zakresu zrealizowanych usług wsparcia w ramach bonu senioralnego.

Postępowanie w sprawie bonu senioralnego

Przyznanie bonu senioralnego oraz określenie jego wartości i rodzaju usług wsparcia następuje na wniosek uprawnionego składany do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania albo miejsce pobytu seniora.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) określa wartość bonu senioralnego i rodzaj usług wsparcia uwzględniając w szczególności informacje wynikające z wniosku o przyznanie bonu senioralnego, w tym z kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora, jak też fakty znane z urzędu oraz kierując się w szczególności zapewnieniem dobrostanu seniorów i wsparciem aktywności zawodowej uprawnionych.

Wnioskowanie jest proste i odformalizowane. Nie ma potrzeby gromadzenia i dołączania dowodów do wniosku.

Projekt ustawy określa jakie dane zawiera wniosek o przyznanie bonu senioralnego zarówno w odniesieniu do uprawnionego, jak i seniora (art. 20 projektu ustawy). Obejmuje on m.in. adres poczty elektronicznej oraz numer telefonu uprawnionego oraz seniora, o ile je posiadają, w celu szybszego kontaktu z uprawnionym lub seniorem np. w sprawie weryfikacji złożonego wniosku o przyznanie bonu.

Do wniosku o przyznanie bonu senioralnego należy dołączyć:

- 1) wypełniony kwestionariusz oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego;
- 2) oświadczenie o dochodach uprawnionego obejmujące przeciętny dochód z 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego;
- 3) oświadczenie o dochodach seniora;
- 4) oświadczenie, że senior wyraził zgodę na złożenie wniosku o przyznanie bonu senioralnego przez uprawnionego składającego wniosek, w tym na przetwarzanie danych osobowych seniora na potrzeby rozpatrzenia i realizacji wniosku;
- 5) oświadczenie o podjęciu zatrudnienia lub rozpoczęciu świadczenia usług lub prowadzeniu działalności, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 projektu ustawy, wraz ze wskazaniem daty, i o przewidywanej wysokości dochodu w przypadku braku dochodu z tego tytułu albo osiągania dochodu w okresie krótszym niż 3 miesiące; nazwy pracodawcy, zleceniodawcy, usługodawcy lub informacji potwierdzającej prowadzenie działalności gospodarczej – w przypadku uprawnionego.

Ponadto wójt (burmistrz, prezydent miasta) może zażądać od uprawnionego przedstawienia, w wyznaczonym terminie nie krótszym niż 7 dni od dnia doręczenia żądania, dokumentów stanowiących podstawę obliczenia jego dochodów, dokumentów potwierdzających spełnienie przesłanki dotyczącej obywatelstwa oraz dokumentów potwierdzających wiek seniora.

Wniosek o przyznanie bonu senioralnego składany jest papierowo lub w postaci elektronicznej za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Wnioski o przyznanie bonu senioralnego wraz z załącznikami mogą być składane i rozpatrywane w postaci elektronicznej w systemach teleinformatycznych podanych w informacji organu do spraw polityki senioralnej zamieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego organ do spraw polityki senioralnej, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji.

Wniosek, który jest składany w postaci elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym lub podpisem osobistym albo innym podpisem elektronicznym zapewniającym autentyczność wniosku i załączników, w tym oświadczeń, jeżeli są przesyłane za pomocą oprogramowania interfejsowego dostępnego na stronie,

której adres jest podany w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego organ do spraw polityki senioralnej.

Wzór wniosku o przyznanie bonu senioralnego oraz wzór kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego zostaną określone w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów.

W projekcie ustawy przewidziano, że minister właściwy do spraw informatyzacji może udostępnić usługę umożliwiającą złożenie za jej pośrednictwem wniosku o przyznanie bonu senioralnego, wraz z załącznikami, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w tym przy użyciu aplikacji mObywatel.

Weryfikacja złożonego wniosku o przyznanie bonu senioralnego przeprowadzana jest indywidualnie, odrębnie dla każdego seniora. Obejmuje ona ocenę poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora na podstawie kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. W jej ramach jest możliwe w szczególności przeprowadzenie przez osobę upoważnioną przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) rozmowy z seniorem lub uprawnionym, w tym on-line oraz wizyty w miejscu zamieszkania albo pobytu seniora. Z tych czynności, przeprowadzonych w kontakcie bezpośrednim, zostaje sporządzony protokół.

Z uwagi na zasady ekonomiki działania, w sytuacji, w której organ posiada informacje, w szczególności pozyskane we wcześniejszych postępowaniach, pozwalające w całości dokonać oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora można odstąpić od weryfikacji wniosku o przyznanie bonu senioralnego.

Brak zgody seniora na przeprowadzenie oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego oznacza, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) odmawia przyznania bonu senioralnego. Ponadto wójt (burmistrz, prezydent miasta) może odmówić przyznania bonu senioralnego, jeżeli przeprowadzenie oceny jest niemożliwe z przyczyn zależnych od seniora lub uprawnionego.

Sprawy z wniosku o przyznanie bonu senioralnego będą załatwiane niezwłocznie, jednakże w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia otrzymania wniosku. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) będzie wydawał decyzję administracyjną, od której uprawnionemu

i seniorowi, będzie przysługiwało odwołanie do wojewody z uwagi na to, że zadanie ma charakter zadania zleconego z zakresu administracji rządowej.

W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych decyzja o przyznaniu bonu senioralnego będzie wydawana co do zasady bezterminowo, chyba że okoliczności sprawy uzasadniają wydanie decyzji z określeniem okresu realizacji bonu senioralnego na rzecz seniora. Decyzja o przyznaniu bonu senioralnego określać będzie m.in. wynik punktowy oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, liczbę godzin usług wsparcia realizowanych w ramach bonu senioralnego, wartość bonu senioralnego, odpowiednio do przyznanej liczby godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, rodzaj usług wsparcia realizowanych w jego ramach oraz termin rozpoczęcia realizacji bonu senioralnego.

Decyzja o przyznaniu bonu senioralnego zawierać będzie pouczenie o sposobie jego realizacji w danej gminie, w tym sposobie ustalenia osoby świadczącej usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego oraz dni i godzin ich świadczenia, jak również o obowiązku informowania o zaistnieniu przesłanek do stwierdzenia wygaśnięcia decyzji. Sposób organizacji będzie mogła gmina określić w drodze uchwały rady gminy.

Termin rozpoczęcia realizacji bonu senioralnego, wójt (burmistrz, prezydent miasta) określa uwzględniając pilność potrzeb seniora w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, jego wiek i stan zdrowotny, kolejność złożonych wniosków oraz liczbę dostępnych i przewidywanych godzin usług wsparcia w dyspozycji gminy, przy czym nie może być on dalszy niż 6 miesięcy od dnia wydania decyzji.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie po upływie odpowiednio roku od wydania decyzji lub ostatniej weryfikacji, dokonuje weryfikacji okoliczności faktycznych stanowiących podstawę do jej wydania, w tym weryfikacji poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora. Może on zobowiązać uprawnionego do złożenia aktualnej wersji kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, pod rygorem wygaśnięcia decyzji o przyznaniu bonu senioralnego.

W projekcie ustawy zostały wskazane przypadki, w których decyzja o przyznaniu bonu senioralnego wygasa. Są one związane zarówno z seniorem (art. 31 ust. 1 projektu ustawy), jak i uprawnionym (art. 31 ust. 2 projektu ustawy) i dotyczą np. przekroczenia kryteriów dochodowych określonych odpowiednio dla seniora i uprawnionego. Decyzja o przyznaniu

bonu senioralnego wygasa również, jeżeli senior lub uprawniony przestał spełniać warunek dotyczący pobytu lub zamieszkiwania na terenie RP. O tych okolicznościach senior lub uprawniony jest zobowiązany poinformować w formie pisemnej wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo miejsce pobytu seniora, w terminie 7 dni od zaistnienia okoliczności.

Ponadto zostały wskazane okoliczności, w których decyzja o przyznaniu bonu senioralnego może wygasnąć (art. 31 ust. 4 projektu ustawy), np. gdy gmina stwierdzi, że bon senioralny jest wykorzystywany niezgodnie z jego przeznaczeniem.

Wygaśnięcie decyzji o przyznaniu bonu senioralnego stwierdza wójt (burmistrz, prezydent miasta) w drodze decyzji administracyjnej. Następuje ono z końcem miesiąca następującego po miesiącu, w którym wystąpiło zdarzenie lub, w którym senior uzyskał któreś ze świadczeń wymienionych w art. 4 projektu ustawy, np. otrzymał świadczenie wspierające, chyba że w decyzji o przyznaniu bonu senioralnego został określony wcześniejszy termin zakończenia realizacji usług wsparcia w ramach bonu senioralnego.

O zwrocie równowartości nienależnie zrealizowanego bonu senioralnego przyznanego na rzecz seniora orzeka wójt (burmistrz, prezydent miasta) w drodze decyzji administracyjnej. Uprawniony został zobowiązany do dokonania tego zwrotu w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji nakazującej zwrot. Jednocześnie jeżeli do przyznania bonu senioralnego doszło w wyniku wprowadzenia organu w błąd przez uprawnionego, jest on obowiązany do uiszczenia na rzecz gminy dwukrotności ww. kwoty. W związku z koniecznością zapewnienia opieki, która okazała się nienależna, gmina poniosła bowiem wydatki.

Od wartości nienależnie zrealizowanego bonu senioralnego są naliczane odsetki ustawowe za opóźnienie, chyba że realizacja bonu senioralnego była następstwem błędu podmiotu realizującego bon senioralny. Należności z tytułu nienależnie zrealizowanego bonu senioralnego ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym decyzja o zwrocie równowartości nienależnie zrealizowanego bonu senioralnego stała się ostateczna.

Podmioty realizujące bon senioralny

Gmina realizuje bon senioralny jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Rada gminy w drodze uchwały może określić organizację realizacji bonu senioralnego na swoim terenie (np. związaną z przydzielaniem opiekuna czy terminarzem świadczenia usług).

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) realizację bonu senioralnego może przekazać ośrodkowi pomocy społecznej, innym jednostkom organizacyjnym, o których mowa w art. 111 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, centrum usług społecznych lub zlecić:

- 1) domom pomocy społecznej;
- 2) ośrodkom wsparcia;
- 3) podmiotom tworzącym system szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.);
- 4) organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, z późn. zm.), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych;
- 5) podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 6) innym podmiotom posiadającym status przedsiębiorstwa społecznego, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 806);
- 7) kołom gospodyń wiejskich, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. z 2025 r. poz. 310);
- 8) podmiotom leczniczym w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450, z późn. zm.) prowadzącym działalność leczniczą;
- 9) podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku;
- 10) innym niż wskazane w pkt 9 podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie opieki nad osobami starszymi.

Zlecanie przez gminę realizacji bonu senioralnego podmiotom, o których mowa w ww. pkt 3–10, nie może obejmować ustalania rodzaju usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, w tym przeprowadzania weryfikacji wniosków.

Wykaz podmiotów, którym gmina przekazała lub zleciła realizację bonu senioralnego prowadzi wojewoda. Projekt ustawy reguluje jakie dane obejmuje wykaz oraz sposób dokonywania zgłoszeń do wykazu oraz aktualizacji danych. Wykaz udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej danego urzędu wojewódzkiego, natomiast w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu gminy udostępnia się wykaz w części dotyczącej podmiotów realizujących bon senioralny na terenie tej gminy.

Podmioty, którym gmina przekazała realizację bonu senioralnego oraz gminy są zobowiązane do sporządzania sprawozdań z zakresu zrealizowanych usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, przy czym:

- 1) gmina – przekazuje je wojewodzie;
- 2) podmioty inne niż gmina – przekazują je gminie, a następnie ta przekazuje zbiorcze sprawozdanie wojewodzie.

Wojewoda sporządza zbiorcze sprawozdanie z zakresu zrealizowanych usług wsparcia w ramach bonu senioralnego za rok poprzedni i przekazuje je organowi do spraw polityki senioralnej.

Sprawozdawczość odbywa się w postaci elektronicznej w określonych w projekcie ustawy terminach, tzn. sprawozdania za rok poprzedni przekazywane są do wojewody w terminie do dnia 31 stycznia, a zbiorcze sprawozdanie do organu do spraw polityki senioralnej w terminie do dnia 1 marca.

Przedmiotowe sprawozdania zawierają dane pozwalające monitorować realizację usług wsparcia w ramach bonu senioralnego dotyczące:

- 1) liczby osób, którym przyznano bon senioralny;
- 2) wysokości wydatków ponoszonych przez gminę na zapewnienie realizacji bonów senioralnych;
- 3) liczby seniorów, na rzecz których realizowane są bony senioralne z uwzględnieniem informacji o wieku tych osób, liczbie godzin oraz rodzaju usług wsparcia w ramach bonu senioralnego,
- 4) ustalonej przez gminę stawki wynagrodzenia za godzinę usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego,
- 5) oceny przez seniorów usług wsparcia w ramach bonu senioralnego.

Organ do spraw polityki senioralnej w celu monitorowania i koordynowania procesu realizacji ustawy może prowadzić system teleinformatyczny obejmujący powyższe dane.

W takim przypadku gminy i wojewodowie przekazują na bieżąco dane do systemu teleinformatycznego, po zastosowaniu zapewnionych w systemie sposobów potwierdzenia pochodzenia oraz integralności przesłanych danych. Pozwala to oprzeć politykę senioralną na najaktualniejszych danych.

Osoby wykonujące usługi wsparcia

Ustawa zakłada, że osoba, która wykonuje usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego, musi spełniać określone wymagania celem zapewnienia odpowiedniej jakości tych usług:

- 1) być pełnoletnia;
- 2) posiadać wykształcenie co najmniej średnie, średnie branżowe, zasadnicze branżowe lub zasadnicze zawodowe;
- 3) nie być małżonkiem, krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia seniora;
- 4) nie być oddzielnie zamieszkującym małżonkiem lub byłym małżonkiem, wstępnym ani zstępnym seniora;
- 5) dawać rękojmię prawidłowego wykonywania usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, w tym posiadać stan zdrowia pozwalający na świadczenie usług wsparcia, potwierdzony orzeczeniem lekarskim;
- 6) nie być skazaną prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości, przeciwko rodzinie i opiece, przeciwko czci i nietykalności cielesnej lub przeciwko mieniu na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383), co potwierdza aktualnym zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego;
- 7) nie być skazaną prawomocnym wyrokiem za złożenie fałszywego oświadczenia dotyczącego zgodności treści kwestionariusza ze stanem faktycznym;
- 8) w ciągu ostatnich 10 lat ukończyć z wynikiem pozytywnym szkolenie przygotowujące do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, w tym ukończyła szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy medycznej, albo posiada kwalifikacje niezbędne do wykonywania zawodu opiekuna osoby starszej, opiekuna w domu pomocy społecznej, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekuna medycznego, pielęgniarki.

W celu sprawnej realizacji wysokiej jakości usług wsparcia w miejscu zamieszkania konieczne jest zbudowanie zasobu kadrowego wykwalifikowanych opiekunów. Opiekunowie muszą być przygotowani, by świadczyć usługi odpowiedzialnie, dlatego niezbędne

są szkolenia. Określone możliwości nabywania odpowiednich kwalifikacji przez kandydatów do pracy w charakterze opiekuna istnieją w ramach finansowania z Funduszy Europejskich czy też Funduszu Pracy. Szkolenia te będą mogły być organizowane np. przez powiatowe urzędy pracy.

Szkolenie przygotowujące do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego powinno obejmować minimum 30 godzin zajęć w formie stacjonarnej z elementami praktycznymi.

W projekcie ustawy wskazano zagadnienia jakie powinny w szczególności wchodzić w zakres szkolenia, tj. organizacja opieki nad seniorem, sytuacja prawna osób starszych, w tym ich uprawnienia, podstawy metodyki pracy opiekuńczej, w tym świadczenia usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, podstawy psychologii i socjologii w opiece nad seniorem, w tym właściwej komunikacji, praktyczne aspekty wykonywania czynności opiekuńczych oraz związanych z aktywizacją społeczną, w tym na rzecz osób starszych z chorobami otępiennymi. Szkolenie musi również obejmować problematykę z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Podmiot realizujący szkolenie wystawia jego uczestnikowi imienne zaświadczenie (certyfikat) potwierdzające odbycie szkolenia. W dokumencie tym podmiot realizujący szkolenie wskazuje zagadnienia wchodzące w jego zakres oraz miejsce i termin szkolenia. Takie zaświadczenie jest ważne przez 10 lat od dnia zakończenia szkolenia.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości szkoleń osób mających realizować usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego w projekcie ustawy przewidziano, że nadzór nad ich realizacją będzie sprawował wojewoda. O stwierdzonych nieprawidłowościach wojewoda będzie niezwłocznie zawiadamiał organ do spraw polityki senioralnej oraz Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

Szkolenia będą mogły prowadzić podmioty wpisane do rejestru podmiotów, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2025 r. poz. 98), prowadzące szkolenia i przygotowujące zawodowo dorosłych do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, oznaczone w rejestrze jako podmioty prowadzące szkolenia w zakresie świadczenia usług wspierających dla seniorów. Wpis do rejestru tych podmiotów będzie odbywał się po zasięgnięciu przez Agencję opinii organu do spraw polityki senioralnej.

Podmioty te, na wezwanie organu do spraw polityki senioralnej, wojewody lub Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości będą musiały przedkładać sprawozdania z działalności szkoleniowej za wskazany w wezwaniu okres. Nieprzedłożenie sprawozdania w terminie będzie mogło skutkować wykreśleniem podmiotu z rejestru.

Ponadto projektodawca przewidział, że organ do spraw polityki senioralnej będzie mógł przyznawać ww. podmiotom, na oznaczony okres, certyfikaty potwierdzające wyróżniający poziom szkolenia przygotowującego do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego.

Zadania z zakresu bonu senioralnego

Zadania dotyczące bonu senioralnego realizować będą: organ do spraw polityki senioralnej, wojewodowie oraz gminy. W ustawie zostały przewidziane odpowiednie zadania dla każdego z podmiotów.

Do zadań organu do spraw polityki senioralnej należy:

- 1) monitorowanie i koordynowanie procesu realizacji ustawy;
- 2) upowszechnianie informacji o realizacji ustawy;
- 3) podejmowanie działań służących zapewnianiu odpowiedniej jakości usług wsparcia w ramach bonu senioralnego oraz jakości szkoleń przygotowujących do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego.

Do zadań wojewody należy:

- 1) prowadzenie wykazu podmiotów, którym gmina przekazała lub zleciła realizację bonu senioralnego;
- 2) opracowywanie sprawozdań z realizacji ustawy;
- 3) realizacja wniosków o przyznanie dotacji z budżetu państwa
- 4) nadzór nad prawidłową realizacją bonu senioralnego;
- 5) nadzór nad prowadzeniem szkoleń przygotowujących do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego;
- 6) przekazywanie organowi do spraw polityki senioralnej danych sprawozdawczych w trybie i na zasadach określonych w art. 37 projektu ustawy.

W ramach nadzoru wojewoda może przeprowadzać kontrole z własnej inicjatywy lub na wniosek organu do spraw polityki senioralnej.

Do zadań gminy należy:

- 1) realizacja bonu senioralnego;
- 2) dokonywanie zgłoszeń do wykazu oraz zgłoszeń zmiany danych objętych wykazem;
- 3) przekazywanie wojewodzie danych sprawozdawczych w trybie i na zasadach określonych w art. 37 projektu ustawy..

Finansowanie bonu senioralnego

Bon senioralny i koszty jego obsługi będą w całości finansowane z budżetu państwa, gdyż zadanie w postaci aktywizacji zawodowej rodzin seniorów jest potrzebą ogólnopaństwową. Koszty obsługi w przypadku każdego właściwego organu wyniosą 3% otrzymanej dotacji na bon senioralny oraz 50 złotych od rozpatrzonego wniosku o przyznanie bonu senioralnego.

Gmina będzie otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań wynikających z ustawy, w wysokości 100% na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych. Projektodawca przewidział, że gmina składa wojewodzie wnioski o przyznanie dotacji co kwartał, w terminie do 15. dnia miesiąca poprzedzającego dany kwartał. Dotacje na dany kwartał są przekazywane gminom przez wojewodę, na podstawie wniosku o przyznanie dotacji, w miesięcznych ratach. Nadpłata dotacji za kwartał może być zaliczana na poczet dotacji należnej w kwartale następnym, z wyjątkiem nadpłaty za dany rok, która podlega zwrotowi na rachunek właściwego urzędu wojewódzkiego w terminie do dnia 20 stycznia następnego roku. Jeżeli w wyniku połączenia lub podziału gmin nastąpiły zmiany w podstawie obliczania kwoty dotacji, wojewoda uwzględnia te zmiany od pierwszego dnia następnego miesiąca po ich wejściu w życie. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedstawia wojewodzie, w terminie do 15. dnia miesiąca następującego po kwartale, rozliczenie dotacji z wyodrębnieniem liczby i wartości zrealizowanych świadczeń wsparcia w ramach bonu senioralnego, sporządzone narastająco za okres od dnia 1 stycznia do dnia kończącego dany kwartał, z tym że zapotrzebowanie na dotację ustala się jako sumę tego zapotrzebowania obliczonego odrębnie dla każdego kwartału. Wojewodowie przedstawiają organowi do spraw polityki senioralnej zbiorcze rozliczenie dotacji do końca miesiąca następującego po każdym kwartale.

Ponadto Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania, a także tryb przekazywania dotacji celowej,
 - 2) wzór wniosku o przyznanie dotacji,
 - 3) zakres informacji zawartych we wniosku o przyznanie dotacji oraz w rozliczeniu dotacji,
- mając na względzie konieczność zapewnienia jednolitości danych przekazywanych na potrzeby przyznawania i rozliczania tej dotacji.

Gminne usługi wsparcia

Gmina, w ramach zadań własnych, będzie mogła zapewnić dodatkowe godziny usług wsparcia lub dodatkowe, ponad określone w projekcie ustawy, rodzaje usług wsparcia na rzecz seniorów, na zasadzie odpłatności. Warunki tej odpłatności lub całkowitego zwolnienia od opłat lub rozłożenia ich na raty, jak również zasady i tryb pobierania opłat określi rada gminy w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego. Zwiększy to przejrzystość i równość w dostępie do wskazanych świadczeń w gminie.

Dodatkowe godziny usług wsparcia lub dodatkowe rodzaje usług na rzecz seniora będą przyznawane na wniosek, na podstawie decyzji administracyjnej wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Decyzja o przyznaniu dodatkowych usług wsparcia lub dodatkowych rodzajów usług wsparcia na rzecz seniora określać będzie ich wymiar i rodzaj oraz wysokość opłat i sposób ich uiszczania bądź częściowo lub całkowicie zwalnia z opłat albo rozkłada je na raty. Przyjęte rozwiązania zapewni równy sposób traktowania osób wnioskujących, jak również zapewni im gwarancje proceduralne wynikające ze stosowania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Ponadto określono, że gmina będzie mogła zapewnić na zasadach odpłatności usługi wsparcie także dla osób starszych niebędących seniorami.

Administracyjne kary pieniężne

W projekcie ustawy przewidziano kary pieniężne za:

- 1) nierealizowanie zaleceń pokontrolnych z kontroli, o której mowa w art. 43 ust. 2 i 3 projektu ustawy;
- 2) prowadzenie szkoleń przygotowujących do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego

w ramach bonu senioralnego bez wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 41 ust. 1 projektu ustawy;

- 3) wystawianie zaświadczeń (certyfikatów), potwierdzających odbycie szkolenia przygotowującego do pracy z osobami starszymi z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, z naruszeniem przepisów ustawy;
- 4) nieświadczenie w ramach usług wsparcia usług wsparcia przez zobowiązanych;
- 5) świadczenie usług wsparcia w ramach bonu senioralnego z naruszeniem przepisów ustawy lub rozporządzenia, o którym mowa w art. 16 projektu ustawy;
- 6) wprowadzanie w błąd przy dokonywaniu oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora.

Kary pieniężne wymierzać będzie właściwy wojewoda, w tym ustala ich wysokość w ramach wysokości wskazanych w art. 49 projektu ustawy. Nastąpi to w drodze decyzji administracyjnej, od której przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Realizacja Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej jako: KPO)

Projekt ustawy realizuje reformę A4.6 KPO pn. „Wzrost współczynnika aktywności zawodowej określonych grup poprzez rozwój opieki długoterminowej” i zawarty w jej ramach kamień milowy A70G pn. „Wdrożenie priorytetów w zakresie reformy określonych na podstawie strategicznego przeglądu opieki długoterminowej w Polsce (w oparciu o wnioski z realizacji kamienia milowego A69G)”. Kamień milowy zakłada zmianę odpowiednich aktów prawnych wdrażających priorytety reformy opieki długoterminowej zidentyfikowane w przeglądzie strategicznym opieki długoterminowej w Polsce i zgodne z jego rekomendacjami w tym zakresie, między innymi w zakresie zwiększenia nakładów finansowych w obszarze opieki długoterminowej, poprzez przyjęcie ustawy wprowadzającej bon senioralny.

Zgodnie z zapisami decyzji wykonawczej Rady UE z 16 lipca 2024 r. w sprawie zmiany polskiego KPO, ustawa powinna wejść w życie do 31 grudnia 2025 r.

Ustawa wprowadza nowe rozwiązanie zwiększające dostępność do usług opieki długoterminowej – tj. usług wsparcia w miejscu zamieszkania. Jest to nowe rozwiązanie, uzupełniające rozwiązania już funkcjonujące w Polsce. Jego wprowadzenie przyczyni się do zwiększenia finansowania usług opieki długoterminowej w Polsce.

Termin wejścia w życie

Zakłada się, że projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. z wyjątkiem art. 17 ust. 1 i 2 projektu ustawy dotyczącego prowadzenia przez gminę elektronicznej ewidencji udzielonych godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego. Przewiduje się, że przepis ten wejdzie w życie 1 lipca 2026 r.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane regulacje nie mieszczą się w zakresie przedmiotowym zagadnień podlegających konsultacjom z Europejskim Bankiem Centralnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego, udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. UE L 189 z 03.07.1998, str. 42; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 1, str. 446).

Projekt ustawy nie wymaga notyfikacji, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), które wdraża dyrektywę (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (ujednolicenie) (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1).

Projektowana regulacja będzie miała wpływ na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców. Ze względu na możliwość rozpoczęcia działalności gospodarczej lub jej rozwoju w sektorze usług realizowanych w ramach bonu senioralnego. Dodatkowo projektowane rozwiązanie umożliwi wyjście z szarej strefy osób świadczących w niej usługi opiekuńcze, co przyczyni się do rozwoju nowych podmiotów gospodarczych lub umożliwi zasilenie potencjalnymi pracownikami obecnie istniejące i działające w obszarze usług opiekuńczych podmioty.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów

z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) projekt zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM,
REDAKCYJNYM I LEGISLACYJNYM

Aleksandra Ziuzia

Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego

w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

/- podpisano elektronicznie/